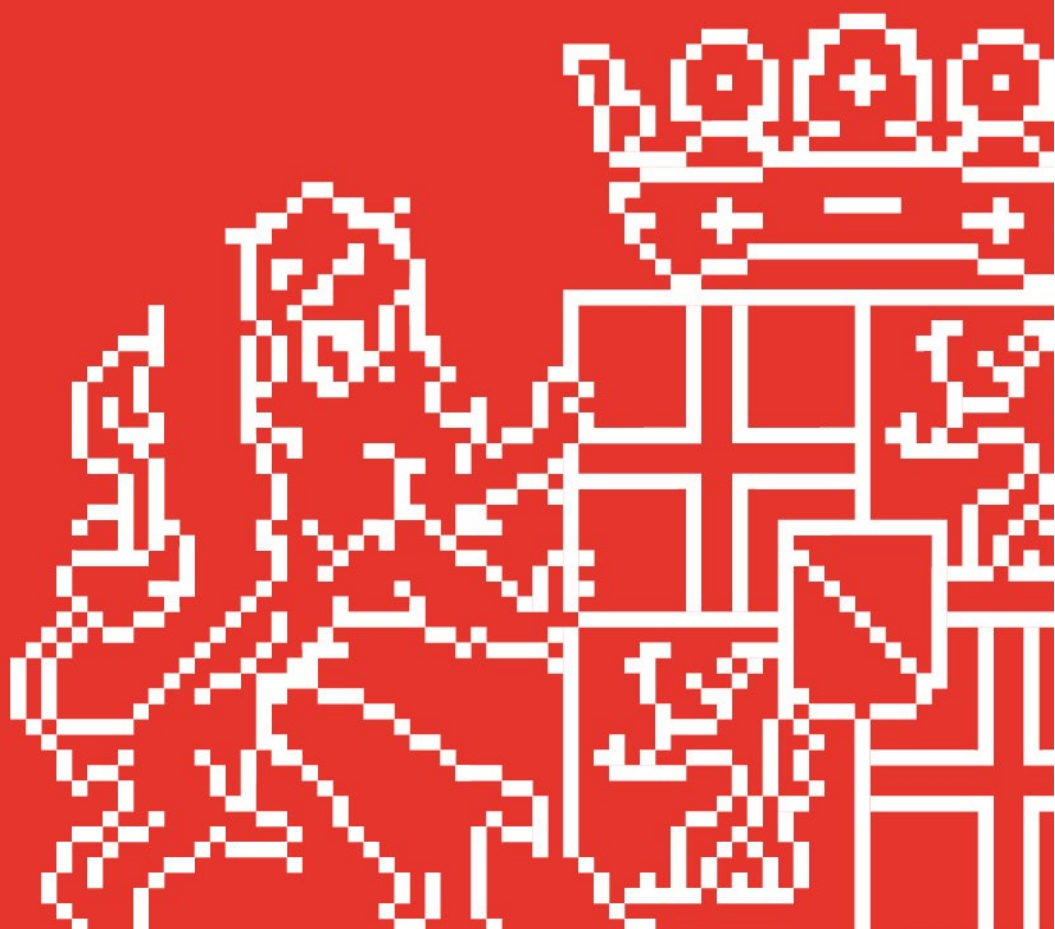

SALMSTEKE ONTKIEMT!

IGP-REALISATIEPLAN

Publicatiedatum 23 februari 2020
Status concept
Referentienummer 8206A558

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Gebiedsontwikkeling	3
2.1	Voorkeursalternatief naar realisatie	3
2.2	Afspraken samenwerking	5
2.3	Financiering van doelrealisatie door partijen	5
2.4	Inzet IGP-middelen voor de nieuwe ruimtelijke inpassing	5
3.	Realisatie	6
4.	Toetsing IGP-criteria	6
4.1	Er is sprake van een programma-overstijgend doelbereik met meerdere grote provinciale beleidsdoelen	6
4.2	De inzet van de provincie doet ertoe: zonder deze inzet laten we provinciale doelen liggen	7
4.3	De rol en inzet moeten gedragen worden door de andere deelnemende partijen	7
4.4	Er is reëel zicht op uitvoering	7

1. Inleiding

Provinciale Staten hebben op 2 juli 2012 het Integraal gebiedsontwikkelingsprogramma 2012 - 2019 (hierna IGP) vastgesteld. Het centrale doel van dit programma is een gebundelde inzet en de realisatie van geselecteerde gebiedsontwikkelingsprojecten waarin meerdere grote provinciale beleidsdoelen (zoals woningbouw, kantoren, recreatie, natuur etc.) bij elkaar komen. Voor het daadwerkelijk beschikbaar stellen van IGP-middelen dient een realisatieplan ter besluitvorming te worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

In juli 2018 hebben Provinciale Staten het ambitie document Sterke Lekdijk en Grebbedijk vastgesteld. In het 1^e kwartaal 2020 wordt gebouwd aan een provinciaal programma 'Mooie en veilige dijken' waarin omgevingskwaliteit bij dijkversterking centraal staat en waarin de ambitie zoals vastgesteld door PS wordt uitgewerkt. Het project Salmsteke Ontkiemt! maakt hiervan onderdeel uit.

Dit realisatieplan licht de gebiedsontwikkeling toe en geeft de onderbouwing van de inzet van IGP-investeringsbudget.

2. Gebiedsontwikkeling

De uiterwaard Salmsteke ligt aan de Lek in de gemeente Lopik. Voor deze uiterwaard is een integraal gebiedsontwikkelingsproces gestart voor de realisatie van doelen voor natuur, recreatie en zwemlocatie, waterkwaliteit en dijkversterking. In november 2017 heeft de provincie Utrecht de samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de Verkenningfase 'Salmsteke Ontkiemt' ondertekend, samen met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR), Recreatieschap de Stichtse Groenlanden (SGL) en Rijkswaterstaat (RWS). De gemeente Lopik en Staatsbosbeheer hebben een Intentieovereenkomst getekend om het project te ondersteunen. De provincie Utrecht heeft dit proces ondersteund met procesgeld vanuit IGP. In mei 2019 hebben de bestuurders van de betrokken organisaties het Voorkeursalternatief (ontwerpplan) voor Salmsteke Ontkiemt! vastgesteld en goedkeuring gegeven om het proces naar Plan&Realisatiefase op te starten. Op 30 januari 2020 hebben de bestuurders een besluit genomen over de samenwerking in Plan&Realisatiefase en financieringsafspraken gemaakt. Dit wordt vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Plan&Realisatiefase Salmsteke Ontkiemt!. Planning is dat deze SOK in voorjaar 2020 wordt ondertekend. De bijdrage vanuit provincie Utrecht is toegezegd onder voorbehoud van de goedkeuring door PS van dit Realisatieplan IGP.

2.1 Voorkeursalternatief naar realisatie

In figuur 1 is de luchtfoto van de huidige ligging en inrichting van de uiterwaard zichtbaar. Er is een parkeerplaats, een pad naar het voetveer en gemaaide wandelpaden in het gebied. Op het kleine fotobeeld is zichtbaar dat op een zomerse dag veel mensen vanuit de hele regio naar deze uiterwaard gaan om verkoeling te zoeken aan en in de rivier, terwijl daar waarschuwingsborden staan dat omwille van veiligheid er niet in de rivier mag worden gezwommen.

Figuur 1. Luchtfoto's van de uiterwaard Salmsteke in gemeente Lopik.

In de verkenningfase (2018-2019) is de haalbaarheid en draagvlak uitgewerkt voor de integrale gebiedsontwikkeling en is een Voorkeursalternatief en raming gemaakt. Hierin zijn de volgende doelen uitgewerkt van de gebiedspartners:

- Realiseren van een gevorkte getijdengeul (Kaderrichtlijn water doel van RWS) met als daarin een deel dat geschikt wordt gemaakt als natuurwater zwemplas (SGL). De getijdengeul draagt bij aan de verbetering van de waterecologie (paaiplaatsen, macrofauna, waterplanten) en de waterkwaliteit.
- Ten noorden en zuiden van de geul worden de graslanden beheerd (SBB) als schraalgraslanden (glanshaverhooiland en stroomdalgrasland) die bijdragen aan de biodiversiteit en passen binnen de riviernatuur en het landschap.
- De graslanden worden grotendeels toegankelijk gemaakt voor wandelen, waarmee het routenetwerk wordt uitgebreid (Routebureau).
- Indien het mogelijk is met de dijkveiligheidsopgave wordt de voormalige moeraszone aan de dijkvoet en enkele kleiputten hersteld. Dit draagt bij aan de cultuurhistorie, biodiversiteit en landschappelijk beeld van de uiterwaard. De kleiputten bieden ruimte voor de kamsalamander (actief soorten beleid PU).
- De zwemplas is een veilige zwemlocatie (voorkomt zwemmen in de rivier) voor de omgeving en wordt beheerd door SGL.
- Rond de zwemplas wordt het bestaande recreatieterrein geoptimaliseerd naar een multifunctioneel recreatieterrein met zonneweide, zandstrandje, ruimte voor horeca en Leisure en uitbreiding van het parkeerterrein (SGL).
- Het voetveer blijft bereikbaar en de trailerhelling wordt verplaatst (t.b.v. Veiligheidsregio).

In figuur 2 is het Voorkeursalternatief opgenomen. Dit geeft het beeld van de (bestuurlijk vastgestelde) integrale gebiedsontwikkeling van de uiterwaard Salmsteke. Dit ontwerp past binnen de dijkversterkingsopgave van HDSR, die wordt uitgevoerd in de dijk en geen ruimtebeslag buitendijks heeft.

In de Plan&Realisatiefase wordt dit voorkeursalternatief nader uitgewerkt tot een definitief ontwerp en uitvoeringscontract. Planning is dat de oplevering in 2023 plaatsvindt.

Figuur 2. Voorkeursalternatief Salmsteke Uiterwaard, juni 2019

2.2 Afspraken samenwerking

In de Samenwerkingsovereenkomst Plan&Realisatiefase worden de afspraken voor governance, financiering, doelen, inspanningsverplichtingen en rechtmatig vastgelegd tussen de betrokken partijen. Besloten is dat HDSR het project Salmsteke Ontkiemt! zal trekken tot en met de realisatie en oplevering. De andere partijen worden betrokken in hun rol als bestuurder, ambtelijk, specialistisch of bevoegd gezag. Provincie Utrecht is betrokken vanuit het eerdergenoemde programma 'Mooie en veilige dijken' en haar rol in natuurbeleid en -subsidie, zwemwater en bevoegd-gezagrol bij dijkversterking.

2.3 Financiering van doelrealisatie door partijen

De provincie Utrecht ziet grote meerwaarde in de integrale gebiedsontwikkeling van Salmsteke Ontkiemt! waarbij de zwemplas, recreatieterrein, horeca, getijdengeul, natuur en dijkversterking worden gerealiseerd. De toevoeging van een verbeterde en veilige zwemgelegenheid is een belangrijk onderdeel van integrale gebiedsontwikkeling. De aanleg van de zwemplas geeft tevens invulling aan de provinciale ambitie zoals genoemd in het vastgestelde programma 'Mooie en veilige dijken', waarin ontwikkeling van natuurlijk zwemwater in de uiterwaarden is opgenomen. De natuurontwikkeling geeft invulling aan het natuurbeleid (NNN) van de provincie.

Het Dagelijks Bestuur van SGL is akkoord met de verkoop van een deel van hun eigendom aan RWS en SBB voor het ontwikkelen van natte en droge natuur die toegankelijk wordt gemaakt voor wandelen. Dit biedt hen de gelegenheid om hun ambities te realiseren van de aanleg van een veilige zwemplas, extra parkeerplaatsen en een multifunctioneel recreatieterrein waar een horecaondernemer een locatie kan vestigen. Budget voor deelname aan de gebiedsontwikkeling en het beheer is gereserveerd.

Het landelijk programmteam KRW van RWS heeft ingestemd met de aankoop en aanleg van de getijdengeul, die positief bijdraagt aan de waterecologie en waterkwaliteit verbetering. Ook zijn ze akkoord met de combinatie van een zwemlocatie in een klein deel van de geul. Budget voor deelname aan de gebiedsontwikkeling en het beheer is gereserveerd.

Staatsbosbeheer is akkoord met de grondaankoop voor de natuurontwikkeling en werkt met HDSR de natuurinrichtingsmaatregelen en doelen nader uit. Hiervoor zal SKNL (subsidiekader natuur en landschap) worden aangevraagd bij provincie Utrecht om dit grotendeels te financieren.

HDSR werkt aan de dijkveiligheidsopgave, waarbij ze ruimte biedt om andere ruimtelijke opgaven gelijktijdig te realiseren met/voor andere partijen. Binnen dit dijktraject zijn enkele overlappende ruimtelijke opgaven: de kleiputten/natuurontwikkeling en de verkeersveiligheid op de dijk. HDSR doet dit in samenwerking met SBB en de gemeente Lopik. HDSR ontvangt subsidie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma voor de dijkveiligheidsopgave.

De integrale gebiedsontwikkeling is een samenhangend geheel, bestuurders van de samenwerkende partijen hebben besloten dat HDSR de Plan&Realisatiefase in zijn geheel zal trekken namens de samenwerkende partijen. Dit levert efficiëntie op, biedt helderheid voor de omgeving in de vergunningen en procedures en in de realisatiefase wordt het gebied in één keer ingericht.

Gemeente Lopik draagt bij aan de herinrichting van de weg op de dijk, om een verkeersveilige inrichting te realiseren. Het college van gemeente Lopik staat positief tegenover de ontwikkeling van de uiterwaard en de dijkveiligheid. Zij heeft een bevoegd gezag rol voor de ruimtelijke procedures.

2.4 Inzet IGP-middelen voor de nieuwe ruimtelijke inpassing

In tabel 1. Is de raming van het totaalbedrag weergegeven voor realisatie van het voorkeursalternatief (integrale gebiedsontwikkeling) voor de uiterwaardpartners. Dus exclusief de kosten voor dijkversterking HDSR en de inrichting van de weg op de dijk door gemeente Lopik. Dekking is vastgesteld in Bestuurlijk Overleg Salmsteke Ontkiemt! van 30 januari 2020. In tabel 2 staat de dekking vanuit provinciale middelen uitgewerkt.

Tabel 1. Benodigde budget voor Plan&Realisatiefase voor uiterwaardpartners. (excl. grondruil, incl. BTW)

		Totaal benodigd
Rijkswaterstaat	Product	€ 3.137.330
	Proces	€ 278.032
	Totaal	€ 3.415.361
Provincie Utrecht	Product	€ 1.110.031
	Proces	€ 278.032
	Totaal	€ 1.388.062
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Product	€ 514.506
	Proces	€ 278.032

	Totaal	€ 792.537
Uiterwaard totaal	Product	€ 4.761.866
	Proces	€ 834.095
	Totaal	€ 5.595.962

Dit benodigde budget van 5,6M is het maximaal gevraagde budget aan de uiterwaardpartners (dus excl. kosten voor HDSR en Gem. Lopik) voor dit project Salmsteke Ontkiemt door HDSR, omdat in deze raming risicoreserveringen opgenomen voor:

- Inzet capaciteit vanuit HDSR en het ondersteunende ingenieursbureau.
- Realisatiekosten (bandbreedte van 25%)
- Algemene risicoreservering (10%)

Verder kan een efficiëntie korting ontstaan door het samenvoegen van de ramingen van Dijk en Uiterwaard en bij de inhuur de aannemer.

Tabel 2. Provinciale dekking (incl. BTW)

	Plan&Realisatiefase	Status
IGP	€1.000.000,-	Gereserveerd in IGP reserve voor Salmsteke Ontkiemt!. Na akkoord op realisatieplan kunnen PS besluiten de middelen beschikbaar te stellen vooruitlopend op de zomernota 2020.
Mooie en veilige dijken	€388.062,-	Vastgelegd in de begroting. Dit moet nog worden bekrachtigd in de voorjaarsnota met een voorstel.
Totaal gevraagd	€1.388.062,-	

3. Realisatie

Het gaat om een IGP investering voor de integrale gebiedsontwikkeling van de uiterwaard Salmsteke Ontkiemt! Provincie draagt €1M bij vanuit IGP en €0,388M bij vanuit programma 'Mooie en veilige dijken', aan de Plan&Realisatiefase voor het project. Dit op het totaal van €5,6M van de totale inrichting van de uiterwaard (dat de partners gezamenlijk dekken). Dit is exclusief de dijkveiligheidsinrichtingsmaatregelen.

Realisatie van de inrichting van de uiterwaard kan alleen worden gerealiseerd als de betrokken partijen; provincie Utrecht, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Recreatieschap SGL, HDSR en gemeente Lopik met elkaar samenwerken. Hiervoor wordt een samenwerkingsovereenkomst Plan&Realisatiefase gesloten (voorjaar 2020). De inrichting van de uiterwaard wordt gelijktijdig met de dijkversterkingsopgave van HDSR uitgevoerd. HDSR is trekker en opdrachtgever van de Plan&Realisatiefase, en neemt de opgaven van de samenwerkende partijen mee in de uitwerking. Planning is om het in 2022 te realiseren en in 2023 op te leveren.

4. Toetsing IGP-criteria

In het, in juli 2012 door PS vastgestelde, *Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma 2012 – 2019* staan de criteria toegepast op de gebiedsontwikkeling Salmsteke Ontkiemt!.

4.1 Er is sprake van een programma-overstijgend doelbereik met meerdere grote provinciale beleidsdoelen

De gebiedsontwikkeling van Salmsteke draagt bij aan meerdere provinciale doelen:

- Recreatie: Veilig zwemwater, voorkomen van zwemmen in de rivier. Wandelroutestructuur uitbreiden. Veilig fietsen op de dijk.
- Natuur: Natuurontwikkeling t.b.v. NNN en aangrenzende N2000. Biodiversiteit van natte natuur in de getijdengeul en droge natuur op de schraalgraslanden.
- Waterveiligheid: dijkversterking volgens de veiligheidsopgave Hoogwaterbeschermingsprogramma.
- Waterkwaliteit en waterecologie: aanleg getijdengeul en plasdraszone in de overgang naar schraalgraslanden.
- Cultuurhistorie: Herstel kleiput in de dijkvoet ook t.b.v. kamsalamander (valt binnen actief soortenbeleid van PU).
- Klimaat: Hitteplan natuurzwemwater.

4.2 De inzet van de provincie doet ertoe: zonder deze inzet laten we provinciale doelen liggen

De bijdrage van de provincie Utrecht is nodig om tot een compleet integraal plan te komen. Zonder provinciale inzet kunnen onderdelen en met name de zwemplas niet worden gerealiseerd. Het risico bestaat dat de hele ontwikkeling van de uiterwaard niet van de grond komt als provincie geen bijdrage levert, omdat SGL onvoldoende financiële draagkracht heeft om de zwemplas alleen bekostigen. Door provinciale deelname wordt bovendien een stevige focus op omgevingskwaliteit gewaarborgd, die voor het behalen van kwaliteitsdoelen op het gebied van natuur, recreatie, landschap, ruimtelijke ordening en cultuurhistorie van belang is.

4.3 De rol en inzet moeten gedragen worden door de andere deelnemende partijen

Met de inzet van IGP-investeringsbudget en de bijdrage uit het programma 'Mooie en veilige dijken' laat de provincie aan de samenwerkingspartners zien dat zij een groot belang hecht aan een integrale gebiedsontwikkeling in Salmsteke voor dijkversterking en ontwikkeling van de uiterwaard. De huidige samenwerking is reeds vastgelegd in een in 2017 ondertekende SOK voor de verkenningsfase. De provincie heeft in de verkenningsfase (2018-2019) het projectmanagement voor de uiterwaardontwikkeling uitgevoerd, dat heeft geleid tot het vervolg van deze samenwerking in de Plan&Realisatiefase die nu voor ligt. Sinds 2018 is dan ook sprake van een intensieve en goede samenwerking tussen HDSR, PU, SGL en RWS. Ook gemeente Lopik en Staatsbosbeheer zijn betrokken. Alle partijen zijn voorstander van deze integrale ontwikkeling waarbij opgaven gecombineerd worden opgepakt. De samenwerking voor de Plan&Realisatiefase wordt in voorjaar 2020 ondertekend. Provincie Utrecht blijft deelnemen aan het bestuurlijk overleg en het ambtelijk opdrachtgeversoverleg.

4.4 Er is reëel zicht op uitvoering

HDSR integreert de doelrealisatie van de samenwerkende partijen in de uiterwaard, in haar dijkversterkingsproject Salmsteke. HDSR heeft een strakke planning, die moet voldoen aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma en is gekoppeld aan het brede project 'Sterke Lekdijk'.

De bestuurders van de samenwerkende partijen hebben op 30 januari 2020 in het bestuurlijk overleg Salmsteke Ontkiemt! financiële middelen toegezegd voor de Plan&Realisatiefase.

In voorjaar 2020 wordt de samenwerking bekrachtigd in een Samenwerkingsovereenkomst Plan&Realisatiefase.

HDSR kan met de toezegging van middelen en de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst het project verder uitvoeren.

De haalbaarheid wordt door hen verder uitgewerkt in de planfase. Dit betreft conditionerende onderzoeken en effectonderzoeken ten behoeve van het definitieve ontwerp, de raming, de kwaliteitsrapporten. Hiermee kunnen de vergunningen worden aangevraagd en procedures worden doorlopen en het uitvoeringscontract opgesteld. Tussentijdse voortgangsrapportages bieden inzicht in de strategie, scope, planning, capaciteit en financiering. Zo nodig kan worden bijgestuurd in de ambtelijke voortgangsgesprekken. Er worden tussentijdse besluitvormingsmomenten ingepland om de haalbaarheid zeker te stellen. De uitvoering kan dan plaatsvinden in 2022.